

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A vallásos érzés hiánya képzőművészeti és társadalmi életünkben.

Irta: Szivák József.

Egyik kiváló és hírneves szobrászművészünk fordult nemrég egy igen nevezetes memorandummal a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Rájött ugyanis ez a komoly ember, hogy a speciális magyar szobrászművészeti oktatás terére nagy hibák, tarthatatlan bajok vetődtek, melyek végzetes veszedelemmel fenyegetik ezen nagyjelentőségű művészetünket. Főiratában ismerteti, megvilágítja a káros állapotokat és felsorolja azon okokat is, amelyek a jelenlegi válságos helyzetet okozták s ezeknek gyökeres megreformálását és alapos átalakítását ajánlja a kultuszminiszternek. Hogy melyek azok a felsorolt bajok, annak megemlítését e helyen celtalannak tartom, mivel hatáskörünkbe közvetlenül nem tartoznak. Van azonban közöttük egy, melyet megjegyzés nélkül nem hagyhatunk, amelynek egyszeri átolvasása is gondolkodóba ejtethet minket, tanítókat, elsősorban katolikus tanítókat. A következő figyelemre méltó sorok tűnnek ki ugyanis a kérdéses memorandumnak vége felé: «A szobrászatnak két *legtermékenyebb* terrénuma: a vallási és történelmi szobrászat parlagon hever. Oka ennek az, hogy a növendékekből általában a művészek nagy részéből is hiányzik a *vallásos érzés*, a történelem iránti lelkesedés.» Érdekes sorok. Érdemes megállani mellettük.

Egy nagy művész, a magyar szobrászművészeti oktatás vezetője, aki már annyi remekművet alkotott, arról panaszkodik, hogy az új szobrász-nemzedék termékeny lelkéből kivészett a vallásos érzés, kipuuszult a történelmi halhatatlan alakok iránti lelkesedés és pedig a növendékekből ép úgy, mint a kész művészekből is. A vallás, az egyház örökké élő személyei, szellemóriái nem ihletik tevékenységre, nem izgatják alkotásra többé az érzékeny művészlelküket, nem adnak vésőt a kezükbe, hogy a rég porladó testüket vagy a nevükhez elválaszthatatlanul tapadó eszméiket kőben, esetleg érceben megörökítsék. Kihalt a hit, nem él ennek természetes következménye a vallásos érzület, pihen tehát e téren a szobrászvéső is.

Lehetetlen, hogy mi: nevelők és tanítók szemt hunyjunk az idézett panaszos sorok láttára es ne elmélkedjünk, ne kutassunk nemcsak a mai művész-nemzedeknek, hanem a nagy társadalom nagyobb

részének a vallásügyek és ideálok iránti indolens magatartását a vallásos érzés, a keresztény világnézet hiányát előidéző tényezők, mozgató rugók után. Azt hiszem, hogy búvárkodásunkban nem szűkséges a dolog mélyére ereszkednünk, mert a felszínen, itt, közvetlen közelünkben nagyon is hamar megtaláljuk őket.

Előttünk folyik az élet, az eleven *szociológia*. Legyünk csak szemesek, figyeljük meg jól s megtudjuk: hol fogamzanak, hol születnek és nőnek a mostani modern generáció testét-lelkét öltő korok.

Jól tudjuk, hogy valamennyi érzelmet életre kell kelteni a gyermek lelkében és miután ez megtörtént, a felébresztett érzéseket ápolni, nevelni s bizony szorgalmasan nevelni kell. Mind ennek a lehető legkorábban kell történnie, még mielőtt a gyermek az iskola küszöbét átlépte volna. Tehát a család, a szülők volnának hivatva elsősorban a még tartalmatlan gyermeki lelket a gyöngéd és nemes érzelmek számára meghódítani, ezekkel megtölteni s okszerű és rendszeres nevelésüket megkezdeni. Sajnos azonban, hogy az új, téves világfelfogás, a modern szociális nezetekkel telített áramlatok mindent fölforgató útjukban már a családok szentélyébe is behatoltak, a békés és csendes életfolyásukat megzavarták, a családtagok tradicionális, Istenbe vetett hűséges bizalmát, a rendületlen hitét megingatták és a kételkedések zavaros tömkelegébe sodorták. Hogy nevelheti gyermekét vallásos és helyes etikai alapon az olyan atya vagy anya, aki ezeknek tanaiban maga sem hisz, akiben nincs meg az Isten- és emberszeretet bázisára helyezett idealizmusért való lelkesedés, vagy akinek keresztény világnézete a felületesen is fellülettesebb, kétes és ingadozó. A farkas szelid *barányt* nem szülhet, a vallástalan szülők a hit érzelmétől áthatott gyermekeket nem nevelhetnek. A gyöngé és kevés jellemmel bíró egyénekben tehát mindennek előtt a szülők bűneit látjuk megtestesülve.

Azokban arra a gyermekekre nézve, amely az ilyen léha otthonban, ilyen környezetben tengődni kénytelen első életéveiben, még nincs minden elveszve, mert hátra van a leghathatósabb, a legszakosított nevelő anyja: az *iskola*. Ez, amennyit-annyit megment és kipótolja azt, ami még pótolható. Igen, az iskolára vár a legnagyobb feladat: hogy a gyermek lelkét, a formálható enjét a legfőbb jóra, az Isten megismerésére vezesse és irányítsa. Vagyis, hogy a vallásos érzelem korai felkeltését a többi érzelmek

olott uralkodóvá való tetelet és fokozatos megszállásait első kötelességei közé sorolja.

Ennek feltétele után, gondolom nincs most aktuálisabb kérdés annál, vajjon megtaláljuk-e minden iskolánál ezen feladatnak méltó helyét, azok a célok és eszmék között, melyeket programjába vett s azon a hatalmas területen kultivál, melyet az élet számára kijelöl.

De itt már kétségtelenül rólunk van szó. Nézzük meg hát először is önmagunkat, kath. tanítókat, és munkédünk színterét: az iskolánkat.

Mi a keresztény katolikus világnézet leghebb és legadaadobb terjesztői s apói vagyunk. Iskoláinkban minden erónket ennek a legnagyobb mértékben való érvényesülésére, diadalra jutására fordítjuk és ezzel kapcsolatosan a vallásérkölesi érzés képzése a megvalósítandó tervünk *leglényegesebb* pontja. Mi a vallásérkölcsest megerősített talajra, erre a kemény és tömör alapra építjük kulturánkat, amellyel évszázadokon át szolgáltuk hazánkat. Keryéradónk: *az egyház és állam* bennünk még nem csalatkozott, de nemi is fog soha!

Objektivitásunk teljes épségben való megőrzése mellett bátran és örömmel nyilváníthatjuk, hogy a vallásos érzelem ápolása körül észlelt mulasztásnak ránk egy csöpp reszeeskéje sem esik, mert nem eshetik. Minket e tekintetben hanyagsággal még ellenségeink sem vádolhatnak, ránk ujjal nem mutathatnak. Mi teljes tudatában vagyunk kötelességeinknek s ezeket némesen átérzve és helyesen felfogva a legnagyobb készséggel teljesítettük és teljesítjük. Határozottan állítom, hogy a katolikus tanítók a katolikus iskola *hivatását ideálisan* fogják fel. Igen, csinálnak belőlük *modern iskolákat*, de Krisztus szellemében. És erre mindenkor büszkék voltunk s leszünk is!

Az államot azonban nemcsak mi alkotjuk. Nemcsak a mi iskoláinkból kerül ki hazánk társadalmá. Sajnos, nem! Vannak a mi iskoláinkhoz hasonló rokonintézetek, amelyek gyakran a testvériség s kollegialitás jelszava alatt nagyon is közel férköznek hozzánk. Mondom, rokoniskolák ezek, de *idegen* elvekkel, *idegen* eszmékkel és törekvésekkel megtelvé. Különsen veszik ezek néha a mi ártatlan köpönyegünket, hogy ebbe bujva, annál eredményesebben és intenzívebben szorják ellenünk az átkot s gyűlöletet. Miként nevelhet az olyan iskola vallásérkölcseleg ep embereket, amelynek tanítói és vezetői egyúttal a világrendet felforgatni akaró *demokrácia* hívei, a szabadgondolkodók szövetségének lelkes *kürtösei* és akik a hírhedt szabadkőműves mozgalom fényes, de a keresztény hitet alattomban gyilkoló *uszályárak* aljas *hordozóivá* degenerálódtak?!

Hogy önthetik a felekezetenküli iskolák — ok ezek — tanulóik szívébe a vallás érzelmét, hogy tanítsák meg őket a keresztény tanoknak megfelelő logikus gondolkodásra, mikor ilyenekkel maguk sem rendelkeznek, mikor az ő szívéük teljesen megfásult. Képzeltető-e ott példás nevelés, mikor bennük az eszményi humanizmus gyönyörű elvét feldúlja az egoizmus és materializmus romboló szelleme? Ezen intézetek működésétől mindent elvárhatunk, csak azt nem, hogy a most élő és alakuló társadalomnak minden tekintetben igazán megfelelő, puritán jellemű, tiszta erkölcsű s egyszersmind istenes érzelműtől mélyen áthatott, intelligens egyedeket adni képesek legyenek. Ilyen nevelési rendszerek mellett nőttek fel valószínűleg a jelenkor hamis prófétái, de ne felejtjük el, hogy ezekben az iskolákban jelenleg hányan izmosodnak, hányan nyernek erőt a jövő

nemzedék egyházi és állami intézményének, társadalmi rendszerének letörésére, társadalmi rendszerének letörésére, összezúzására.

Nagyon könnyen megfejthető ezek után, hogy honnan ered az édes hazánkat egykor annyira jellemző hagyományos vallásosság hiánya. Ott, a hit és erkölcs megszentelt ruhájából kivetkőzött iskolákban, mintegy fekete *humusz*ból nőnek ki s burjánzanak a vallástalanság *vad indái*, hogy a gyenge lelkeket behálózzák, kiöljék és kipusztítsák belőlük a vallásos érzületnek legkisebb halvány szikráját is. Kiszámíthatatlan veszteség ez, mert amit az iskola elmulaszt és elront, azt az élet nem hozza helyre, nem javítja ki soha.

Csekély fejtegetésem szerény utmutatója legyen azoknak, akiket illet, akik az *üres és tartalmatlan* szívek miatt panaszkodnak és keseregnek, hogy hol keressék a bajokat, melyek a mai szerencsétlen helyzetet létrehozták.

Azt, hogy ezeknek radikális átalakítására sürgös szükség van, felesleges magyaráznom. Az erős vallásérkölcsest nem nélkülözheti a közönséges laikus, de kétszeresen érzi hiányát az Isten különös adományában bővelkedő alkotó tehetséggel megáldott művészember. Mert ha nincs, ami poétikus lelkét megihlessen, ami hatalmas képzelő erejét, fantáziáját mozgásba hozza s mintegy alkotni kényszerítse, akkor a legdrágább márványból csak alakatlan márványtömeg, a legbecesebb éreből csak formátlan éredarab marad.

De nemcsak a szobrászművészetünk nem dolgoz fel vallásos tárgyat, nem örökít meg vallásos eszméket, hanem a *festőművészetünk* gardája sem nyul esethez, hogy egy hitből merített eseményt megjelenítsen, vagy alakot feltámasszon a szürke vásznon. Miért? Azért, mert ezen művészeltekből is kihalt a vallás utáni lelkesedés, az eleven hit, vagyis azon lüktető erő, mely az alkotó képességet, magát a művészetet tevékenységre serkenti. He erről meggyőződni akarunk, sétáljunk csak végig az időközönként megnyíló mútárlatokon. Alig akad meg ott szemünk egy-egy vallásos tartalmú képen. Hanem az immoralitás, a frivol pikanteria — melyet a művészi ízlés ápolására oly elkerü hetetlennek tartanak — annál tömegesebben képviselteti magát az ilyen képkiállításokon.

Máig is csodáljuk a középkornak azon megható vallásosságát, amely a ránk maradt képekben és szobrokban nyilvánul. Vagy elfojthatjuk-e azon csodálkozásunkat, amelyet a XV. és XVI. század renaissance korának remekművei keltenek bennünk? A főnséges dómok, a nagyméretű képek eszméje csak olyan emberekben születhetett meg, akiknek egész lényét az isteni vallásosság kerítette hatalmába. Áldott idők, boldog nemzetek, melyeknek lelkesedése és áldozatkészsége ilyen emlékeket létesített Isten dicsőségére. És mi, a felvilágosodottak, a modern profán tudományok ezer meg ezer fajával dicsékvék csak utánuk kulloghatunk, anélkül, hogy őket utólrénénk.

Mit tegyünk hát mi katolikus tanítók ezen változó állapotok jobbrafordulása érdekében? Mi nem heverhetünk, nekünk cselekednünk kell! Ne csüggedjünk el, ne álljunk tétlenül, hanem vonuljunk a műtermünkbe, az iskolánkba, gyűrjük fel ingujjainkat, vegyük kezünkbe azt a heverő éles *vésőt*: az erkölcsi nevelést, amely egyetlen, de biztos szerszámunk; fúrjunk, faragjunk vele szüntelenül, fáradhatatlan

szor
mek
ban
sünk
igazi
majd
becsü
De
sünk
ne s
kene

«E
Mi t
kező
az e
nagy
gyun
pléb
tály.
tanít
áldat
Egy
Mive
elvé
senki
azutá

A
levele
Itt n
igyek
az a
ketté
En
pálya
künni
A bek
kel a
A
fizeté

1.
2.
3.
Ez
ügyi
a foly
irattá
ság. I
éveih
elejét

Küi
hogy
érteln
lépte
pálya
hogy
nagy
Folya
közig
csapp
Tudo
milye
A fel
Küi

szorgalommal, formáljuk azt a lany, gyöngéd gyermeki lelket addig, míg lehet, amíg alakítása módunkban áll. És emeljük fel azt az eldobott *ecsetet* s fessünk, neveljünk mi kifogástalan, egyenes jellemű, igazi embereket, méltókat Isten szent képére, hogy majd egykor, Urunk jóvoltából, ők folytathassák becsületes mesterségünket a műszak hajlékában.

Dolgozzunk közösen, egymásért és embertársunkért, a közjóért — dolgozzunk vasakarattal, hogy ne segítsük és ne toljuk a tengődő *proletariatus* kenetlen kerekű szekerét, nyomorult taligáját!...

A pályázati hirdetésekről.

Irta: Zibory Alajos.

«Egyetértésben rejlik az erő...» Arany igazság! Mi tanítók sokszor tapasztalhatjuk ennek — ellenkezőjét. Mert a széthúzás csak elforgacsolja azokat az erőket, melyek igen sokszor — egyetértéssel nagy dolgokat tudnának művelni. Egymásra vagyunk utalva; különösen a kisebb helyeken, hol a plébánoson és tanítón kívül alig van értelmiségi osztály. És mit látunk? Azt, hogy sok helyen: pap és tanító ellenszenvvel viseltetnek egymás iránt. Ezen aldatlan helyzetnek mindkét oldalról lehetnek okai. Egy ilyen ok lehet — a pályázati hirdetés is. Mivel cikkem az iskolaszéki elnököket érinti jobban, eleve is kijelentem: sérteni, gyanúsítani nem akarok senkit. Inkább kérem a sorok megszívlelését; és azután e mederben való cselekvést.

A tanító pályázik. A megválasztott aláírja a díjlevelet, mely nem egyezik egészen a hirdetéssel. Itt már vannak észrevételei; de mivel új állásra igyekszik, nem szól — és ez baj! Itt — a díjlevél — az a választófal, mely pap és tanító egyetértését ketté osztja.

Ennek megszüntetésére tanácsos és igazságos a pályázati hirdetést a díjlevél szerint egész világosan kiírni, hogy lássa a pályázó, mi lesz javadalma. A bekességet ne azokkal a megtakarítható 6 fillérrel akarjuk megvásárolni.

A pályázati hirdetésben különösen szerepeljen a fizetések megnevezésénél e három kitétel:

1. Tisztán tanítói;
2. tisztán kántori és
3. szétválaszthatatlan kántortanítói.

Ezek a legfontosabbak. A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban is ezek szerint állapítják meg a folyósítandó államsegélyt. Ha ezek világosan kiíratk, mennyivel biztosabban pályázik a tanító. Előre kiszámíthatja magának kiki a szolgálati éveire mért államsegélyt. Nem éri a szó senki háza elejét, hogy hát — ha így tudtam volna, akkor...!

Kiírandó a pályázati hirdetésbe azonkívül az is, hogy a javadalom az 1913. évi XVI. t.-c. 24. §-a értelmében újra lesz értékelve. Az új törvény életbe lépte óta ez okozza a legtöbb elégedetlenséget a pályázó tanítóság között. Kérem, hány eset van, hogy kiírják a pályázatot a régi szerint, oda írva nagy biztosan a kezdő tanítónak államsegélyét. Folyamodnak államsegélyért; 3—4 hó után a várm. közíg. bizottság újra értékelte és legtöbbször lecsappan az államsegély egy hatalmas összeggel. Tudok esetet 480 koronáról is. Iskolaszéki elnök urak, milyen kedve legyen annak a tanítónak már most? A felelettel adós maradok!

Kiírandó a nép anyanyelve is. Mert kérem, mit

csinál egy tiszta magyar ajkú ember, tiszta tót vagy német község tanulói és népe között? Közvetítői nyelvnek kell lenni úgy az iskolában, mint az életben. Ha pedig az állás kántori állás is, annál kívánatosabb ez. Elmegy azokra az úgynevezett kántori próbákra és ott találja magát egy előtte egészen ismeretlen nyelven beszélő és éneklő nép között. Ki téríti meg a *hiába* elköltött útiköltséget? Senki! Nem is lehet kérni. De az utóhangokat itt is elgondolhatja akárki!

Fontos azonkívül a lakás, mert lakni akárhol is lehet *valahogy*; de, hogy valaki *otthon* szívesen legyen, ahhoz egészséges, jókarban levő, tágas lakás is kell.

Főlöszlegesen a pályázati hirdetésben az iskola-fűtésre szolgáló fa, tisztogatási, fűtési átalányok; ezek nem tanítói javadalmak és köteleességek.

Összefoglalásul a pályázati hirdetésben irassék ki:

1. a tisztán tanítói;
2. a tisztán kántori;
3. a szétválaszthatatlan javadalom;
4. az 1913. évi XVI. t.-c. 24. §-a szerinti újra értékelés;
5. a nép anyanyelve és
6. a lakás részletezése.

Ha a pályázatok így iratnak ki, tiszta képük lesz a pályázóknak. És én meg vagyok győződve, hogy a tanítói vándorlás megszüntetését ez is segíteni fogja.

És most visszatérek első mondatomra: az egyetértésre, melyre oly nagy szükség van. Ne adassék a mindennapi kenyérhez a homályosan írt pályázattal az elégedetlenség sója.

A gyöngélméjűek oktatásának története.

Irta: Éltés Mátyás.

Kétségtelen, hogy az emberiség történetének minden korszakában voltak szellemileg visszamaradt egyének, bár a róluk való feljegyzésekkel csak a későbbi történetíróknál találkozunk.

A görögök *morza* butaság, tompaelméjűség szava is arra enged következtetni, hogy voltak náluk is szellemileg fogyatékos egyének.

A rómaiaknál *Juvenalis*¹ irataiban találkozunk először a hülyeség felemlítésével, aki azt írja: *Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? Ki csodálkodik a megdagadt nyakúakon az Alpokban?*

Vitruvius,² J. Caesar kortársa, szintén megemlékszik róluk irataiban, s azt mondja, hogy az Alpe-sekben lakó földművesemberek nyaka sokszor megdagad. (*Guttur homini tumescit praesertim apud agricolos Italiae et medullas Alpinos.*) Ugyanez a történetíró említi fel azt is, hogy Skió szigetének a vize ivásra ugyan kellemes, azonban az értelmet megkövesíti.

Ezután sok ideig nem találunk említést az irodalomban a hülyékről és gyöngélméjűekről.

Krisztus Urunk a legnagyobb jóakarattal támogatta az ügyefogyottakat, köztük — tudjuk — a bénákat, a siketeket, a vakokat. De hogy a szellemileg fogyatékosokról sem felejtkezett meg, bizonyítja a hegyi beszédben a 8 boldogságról tett kijelentései, hogy t. i. *boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.* És ha e szavak értelme

¹ Juvenalis, Satir. XIII V. 162.

² M. Vitruvius: *Pollionis de architect libri decem.* Röve A. kiad. Berlin 1900. 190 lap.

elsősorban a tudományokra gőgös főpapok és fari-zeusok ellen irányul is, akikkel szemben védelmébe vette az isteni Üdvözítő az elnyomott és tudatlanságban sanyargatott népet: még nagy vigasztalást rejtenek azok magukban a gyöngelméjű ember-társaink iránt is.

A középkor a vallás nimbusával veszi körül a gyöngelméjűeket. Egyik-másik helyütt, mivel bünt elkövetni nem tudnak, bizonyos tiszteletben tartották őket. *Luther*¹ Márton ezzel szemben azt tanácsolta az anhalti herceghez intézett beszédében, hogy ezeket a taltsogereket öljék a vízbe, mert az ilyen talts (Wechselkind) gyermek csak egy darab hús (massa carnis) és lélek nincs benne. Az ördög teszi, hogy nem látnak, nem hallanak, sem semmit nem éreznek stb. A mai kor gyermekének sok tekintetben igen nehéz megérteni az akkor élő emberek gondolkodását. Az előbbi elbanás mindenesetre humanusabbnak látszik. Bár az is kétségtelenül be van bizonyítva,² hogy az ezen korban divó bosszorkányeretések és éltelek alkalmazásával több szerencsétlen gyöngelméjű egyént végeztek ki, mivel lelkük állapotát megérteni nem tudták.

A szentgalleni barátokról is tudjuk, hogy foglalkoztak nemesi családoktól származó gyöngelméjű gyermekek tanításával és nevelésével, sőt a zárdába is felvették őket kiszolgáló testvéreknek. Úgy látszik, hogy a szépirodalomban is többször szereplő hülye Heribaldus (Ekkehard) volt az első eredmény a szakoktatás terén. A zárdá krónikásai részletesen foglalkoznak vele, ami azt bizonyítja, hogy a lelki-tyákat érdekelte a sorsuk. (L. *Geschichtschreiber der deutschen Vorzeit. X. Jahrhundert. Bd. XI. Ekkehardts IV. Casus S. Galli, von G. Meyer von Gnonau, Leipzig 1878.*)

A hülyék és gyöngelméjűek iránt való érdeklődés a természettudományok fellendülésével ébred fel igazán. A svájci hülyéket *Horace de Saussure* genfi természettudós teszi először tudományos vizsgálódás tárgyává a XVIII. században. Szerinte az emberiség ezen elkorcsosulásával különösen oly völgyekben találkozunk, amelyek közepes magasságban fekszenek a tenger felett; okát a levegő bizonyos tulajdonságaiban kell keresnünk, erre azonban bővebben nem terjeszkedik ki. Ezzel egyidőtájt (1789) utazott Raymond de Carbonnières a pirenei hegyek között, ahol tudvalevőleg szintén igen sok hülye és kretin található. Ő ezeket az alánok utó-dainak tartja, akik azért korcsosultak el annyira, mert áriánusok voltak s emmiatt sok és nagy üldözéseknek voltak kitéve. Ez elől a völgyekbe menekülve, ott a szegénység és nyomor következtében degenerálódtak.

Paaw francia és Coxe angol tudósok azt írják 1769-ben, hogy Vallis (Sváje) kanton lakói a hülyéket Isten büntől tiszta gyermekeinek tartották. A szülők ily gyermekeiket többre becsülték, mint az ép elméjűeket, mert ezek biztosan a mennyországba jutnak, mivel bünt nem követhetnek el.

A baj korlátozására vagy meggátlására ez időtájt semmiféle intézkedést nem tettek. A gyöngelméjűek oktatására most 100 éve történt az első kísérlet. Zeitz nevű német városban 1803-ban választották ki először azokat a gyermekeket, akik az iskolában, korukhoz mérten igen keveset tudtak, abból a cél-

ből, hogy őket az olvasásban, írásban, számolásban külön tanítsák, *Weise Traugott* zeitzi tanító foglalkozott először tudományos alapon a gyöngelméjű iskolás gyermekek nevelésével és oktatásával. (L. a *Magy. Gyógyged. 1911. május 17., 153 lap.*) Munkája sok tekintetben ma is megállja a helyét.¹

Guggenmoos salzburgi tanító is foglalkozott a hülyék oktatásával (1816), de anyagi eszközök hiányában vállalkozását eredmény nem kísérte.²

Nagy lendületet nyert az ügy dr. *Guggenbühl* svájci orvos felleléseivel, aki 1841-ben intézetet is nyitott hülyék számára az Abendbergen (Interlaken mellett). *Guggenbühl* dr.-t a hülyékről való gondoskodásra egy kereszt előtt imádkozó hülye egyén indította. «Ha ez a szerencsétlen a Miatyánkot megtanulhatta, megtanul az majd más is.»

Guggenbühl nagyszabású irodalmi tevékenységet fejtett ki az ügy érdekében és sikerült az egész művelt világ érdeklődését intézetére terelnie. Nagy adományok érkeztek intézeté javára, őt magát dícsőítették az egész világban s az emberiség legnagyobb jötevői közé sorozták. Az intézetben elért eredmény azonban a hozzáfűzött várakozást semmiképp sem elégitette ki és egyesek az egész vállalatot pénzspekulációnak tekintették. *Guggenbühl* minden hivatalos vizsgálatot igyekezett intézetétől távol tartani, midőn azonban a vizsgálatot az angolok követelésére mégis megtartották, intézetében a legnagyobb visszaéléseknek jöttek nyomára. G. intézete a 60-as években meg is szűnt, maga pedig a magánéletbe vonult vissza. Számos hibája mellett is *Guggenbühl* az érdem, hogy a hülyék tanítása mellett sikra mert szállani; hogy intézetet nyitott a számukra és hogy az ügy iránt az egész világ érdeklődését felkeltette. G. intézete megszűnt ugyan, de az ügy emiatt nem szenvedett, mert ekkor már Európa minden államában állítottak fel hasonló intézeteket.³

Sengelmann dr. evang. lelkész (meghalt 1899.) Altersdorfban (Hamburg mellett) alapított intézetet, amelynek ma már kb. 1000 lakója van. Jelentős irodalmi működést fejtett ki, melyben a hülyék és gyöngelméjűek nevelésével és oktatásával foglalkozott nagy szeretettel. Munkái közül felemlítendő: *Sistematisches Lehrbuch* és *Idiotophilus*.

Bernhard evang. lelkész a Stettin melletti Kückenmühleben levő intézet igazgatója volt, melybe hülyéken kívül epileptikusokat is felvészek. Intézetének 1000-nél több lakója van és különálló községet képez az, melynek elhíjárósága stb. az intézet alkalmazottai köréből kerül ki. *Bernhard* 1909. év elején halt meg.

Probst József Ecksbergben (Mühdorf mellett) alapította meg 1852-ben az első intézetet bajorországi hülyék számára. Ezen kath. jellegű intézet mintaképe a keresztény karitatív-működésnek. Bentlakóinak a száma meghaladja a 300-at. Nagy mezőgazdaságuk van.

Barthold München-Gladbachban nyitott nevelőintézetet 1859-ben gyöngelméjűek számára, amelynek haláláig (1906) irányítója volt. Ő írta az első *Abc-és könyvet* gyöngelméjű gyermekek számára.

Piper a Berlin mellett levő dalldorfi intézetnek

¹ L. Max Krimsse: *Weise Betrachtung über Geisteschwache Kinder. Langensalza. Bayer u Söhne. 1911.*

² Max Krimsse: *Guggenmoos Eos 1907.*

³ Életes-*Ellenbach Máttyás: A gyöngelméjűek világából. Budapest, 1903. Toth Lajos bizom.*

¹ Tischreden, Lásd a «Freimütge» című folyóirat 1816. évf. 275. számát.

² Laufnauer K. dr. *Az idegélet világából.*

áll az élén. Kétüőben berendezett intézetét sokan felkeresik tanulmányozás céljából. Jelentékeny irodalmi munkásságot fejt ki; legelterjedtebb műve «Der kleine Sprachmeister» (Kis nyelvoktató).

Kölle regensbergi (Svájc) igazgató Piperrel szemben szintén adott ki egy munkát, amelyben a gyöngélműveknek igen gyakori beszédhibák javításának módszerével foglalkozik, de egészen más alapon indul el, mint Piper, akivel nagy polemiája is volt. Intézete régi várban van elhelyezve, melyet e célra kitararoztak. Kölle igen kiváló methódikus is.

Schwenk a Majna-Frankfurt mellett lévő *idsteini* intézetnek az igazgatója. Ez az intézet újabb keletű ugyan, de a benne divó módszer és kitéző felszerelés tekintetében a legelső ilyenmő intézetek közé küzdötte fel magát. Nagyszabású tanszertára páratlan a maga nemében. Schwenk egyik nagy előnye, hogy kitézőn tudja munkatársait kiválogatni. Van nevelőintézete, iparostanonciskolája, foglalkoztatója és pensiója. Ez utóbbiban a vagyonosabb szülők legmesszebbmenő igényeit is ki tudják elégíteni. Páratlan eredmény itt a gyöngélművek rezesbandája, amelyben az arra alkalmas elhelyezettek vesznek részt és jól játszanak.

Franciaországban Ferrus elmeorvos nyitotta meg az első intézetét gyöngélművek számára 1824-ben. 1837-ben dr. Seguin lett az igazgatója, aki e hivatásában páratlan türelmet tanusított. Nagy hírt szerzett e téren dr. Sollier, aki «P'Idiot et imbecille» című munkájában tudományos alapon foglalkozik a baj mibenlétével. 1909-ben törvényhozásilag rendezték a fogyatékos elméjűekről való gondoskodást. Igen jelentékeny intézet a Páris melletti Bicêtre-ben levő telep, amelynek körülbelül négyezer lakója van. Ebben helyezik ugyanis el a Seine departement-ban található hülyéket, gyöngélműjüket, elaggottakat, csavargókat stb. A gyöngélműjüket nevelő-oktatásban részesítik, és a más munkára nem alkalmasakat az elaggottak ápolására használják fel.

Európa összes államaiban állanak ma már intézetek gyöngélművek számára. A vezetőszerp azonban e téren is Németorszáé, ahol több mint száz intézet van gyöngélművek számára. Az intézetek vezetői legnagyobb részt pedagógusok, theologusok és csak kisebb számban orvosok.

Vagy 20 évvel erős harc indult meg a vezető-állásokért, amelyben az orvosok a paedagogusokkal és a theologusokkal szemben az intézetek vezetését maguknak követelték. A harcnak még ma sincs vége, bár a harc enyhült és mind nagyobb számmal vannak azok az orvosok, akik dr. Kellerrel, az alsterdorfi intézet kiváló orvosával tartanak és azt mondják, hogy az orvos ne áldozza fel hivatását az adminisztrációért, különösen ne akkor, ha működésében az intézet theologus vagy paedagogus vezetősége és tanítói kara megfelelően támogatja. Koncessziót is tettek az orvosoknak, amennyiben elismerik, hogy a kizárólag ápolásra szorult gyöngélművek intézeteinek hivatott vezetői az orvosok.

Nagy írók, mint például Goethe, egyes épp oly kitéző műveket alkottak vén napjaikban, mint ifjúágukban; a különbség az, hogy mit egykor, mint a folyóban a színaranyat, fáradtság nélkül találtak, azt később munkával kellett keresniök. Szintoly tiszta és nemes az érc, de a bánya azért mégis szegényebbé vált.

Mesék az egyszeregy tanításához.

Irta Fodor Imre.

I.

A «Népnevelő»-ben egy közlemény jelent meg, mely az egyszeregy könnyebb megtanulásához meséket fűz. Kilenc ilyen mese fordul elő a közleményben, mely mesék számát sikerült 30-ra fölvinnem. Megjegyzem: hogy a II-ik osztályban, ahol ezen meséket alkalmaztam, igazgatóim tanúsága szerint is szép eredményt értem el. A számokat rendszeresen kezelem, csak midőn a figyelmet lankadni vélem, veszek elő egy mesét és a tanítást ezzel fűszerezem. A mese elmondása után megkérdzem, hogy miről jut a gyermek eszébe a mesében fölvetett egyszeregy és mutatok egy meghatározott jelt, mely a gyermek emlékezőtehetségét előre segíti. A módszernek jónak kell lenni, mert a gyermeki elme befogadja, amit az bizonyít legjobban, hogy 60 gyermek közül alig akadt 3, aki az egyszeregyet biztosan nem tudta. Tegyenek kísérletet igen tisztelt kartársaim és esekély fáradtságukat bámulatos eredmény fogja jutalmazni. A közölt meséken kívül sikerült ezeket összeállítanom:

$3 \times 8 = 24$. Volt egyszer egy csész, aki egy kis szőlőhegynek volt a pásztora. Ez a csész a szőlőhegynek minden fáját, bokrát nagyon jól ismerte. Az egyik szőlőben volt egymás mellett 3 nagy öreg és odvas körtefa és ezekben cinkék fészkeltek. A cinkék 7—8 sőt 10 és ennél is több tojást szokott egy fészekbe rakni. A három fában 3 fészek volt és mindegyikben véletlenül épen 8—8 tojás volt, vagyis összesen: 24 tojás. 3×8 tehát 24. Miről jut eszetekbe, hogy $3 \times 8 = 24$? A cinke fészekről. Jelénye: A jobb mutató ujjunkkal, ujjunkat lefelé tartva egy kört rajzolunk, a fészek felső kerületét mutatva Valahányszor e jelt mutatjuk a gyermekesereg egyezéri figyelmeztetés után rögtön mondja: hogy $3 \times 8 = 24$.

$8 \times 8 = 64$. Egy erdőben 8 vadász volt hajtóvadászaton, akik sörétre töltött puskával nyulakra vadásztak. Egyszer csak nagy meglepetésükre eléjük került egy medve. A vadászok rögtön a medvére irányították fegyvereiket és rálöttek, de mint-hogy a puskák csak söréttel voltak töltve és minden puskában 8 sörét volt így a medvére egyszerre 64 sörétet eresztettek. De a sörétek a medvében nem tettek kárt, csak megcsikklandozták őt, mire ez dühbe jött és két hátsó lábára állt és nekik akart rontani a vadászoknak. Ezek lekapták fegyverüket, újra akartak tölteni, de mikor a medve a fegyverek csillogását látta, félre ugrott és elmenekült. Miről jut eszetekbe, hogy $8 \times 8 = 64$? A medvéről. Jelénye: Mindkét kezünket a mellünk előtt felemeljük, mint mikor a medve a két hátulsó lábára szokott állani és két első lábát maga előtt mozgatja.

$2 \times 7 = 14$. Egy hétben van hét nap. Két hétben 14 nap van, mert $2 \times 7 = 14$. A nap minden nap fölkel kelet felől és nyugatra nyugszik le. Két hét alatt 14-szer kel föl. A 2×7 tehát 14. Miről jut eszetekbe, hogy $2 \times 7 = 14$? A napról. Jelénye: A jobb kézzel egy félkört írunk le, mint mikor a szivárványt rajzolná le az ember a levegőben.

$6 \times 6 = 36$. Egy alkalommal sehogy sem tudtam megértetni egy fiúval hogy $6 \times 6 = 36$. Kifakadtam és azt mondtam, hogy ezt még a verebek is tudják. Aki meg akar győződni 4 óra után álljon meg a kőkapu melletti akácfánál, hol egy sereg veréb szokott aludni tért, hallgassa meg őket és

ezek azt csiripelik, hogy $6 \times 6 = 36$. Miről jut eszedbe, hogy $6 \times 6 = 36$. A verebekről. Jelénye: A jobb kéz mutató ujját kétszer a hüvelykujjhoz érintjük, mint mikor a veréb a száját tátogatja.

$5 \times 7 = 35$. A honvédek 5 hétre vonulnak be fegyvergyakorlatra. Tudjuk azt, hogy egy héten hét nap van és így 5 héten 35 nap van. A honvédek tehát 35 napra vonulnak be fegyvergyakorlatra, mert $5 \times 7 = 35$. Miről jut eszedbe, hogy $5 \times 7 = 35$. A honvédekről. Jelénye: Mint mikor az ember a jobb vállán levő fegyver szíját fölülről lefelé húzza, hogy az feszesebben álljon a vállhoz. Ez katona szokás!

$7 \times 7 = 49$. Volt egy faluban egy fiúcska, ki az első hét évben igen jó gyermek volt, de a második hét évben iskolába került, itt rossz pajtások elrontották őt. A harmadik 7 évben inasnak ment és szigorú gazdája mellett szépen javult. A 4-ik hét évben már legény lett és ekkor elment Budapestre, hol a sok mozi és korema látogatás ismét megrontották. Az 5-ik hét évben visszament falujába, hol megnősült és jól viselte magát, de a 6-ik 7 évben annyira összebarátkozott a falu dologtalanjaival, hogy minden jövedelmét elitta. A 7-ik évben már iskolába járó gyermekei voltak, kik összetett kézzel kérték, hogy ne menjen el a koresmába, ők inkább fölolvassanak neki és szórakoztatni fogják. Végre rávettek atyjokat az otthon maradásra, kiből oly jó ember lett, hogy együtt ment gyermekeivel a templomba, többször meggyönt és megáldozott és nagyon boldognak mondta magát, de a régebbi rossz életmódja annyira megrontották egészségét, hogy 49 éves korában épen mikor a 7-ik hét évét betöltötte, meghalt. Miről jut eszedbe, hogy $7 \times 7 = 49$. A boldog emberről. Jelénye: Az ember jobb kezét szívére tapasztja.

$4 \times 8 = 32$. Ha 4 kocsinak 16 kereke van, akkor 8 kocsinak duplán kell venni a kerekék számát és így 8 kocsinak 32 kereke van, mert $4 \times 8 = 32$. Miről jut eszedbe a $4 \times 8 = 32$? A koesi kerekéről. Jelénye: Két kis karika egymás fölött, melyet a jobb mutató ujjunkkal csinálunk a levegőben. E két kis karika egyszersmind emlékeztet a 8-as számra is.

$4 \times 6 = 24$. Tanultuk már azt, hogy egy tucatsban 12 darab van. Tudjuk azt, hogy egy fél tucatsban 6 darab van. Két tucatsban van 4 fél tucat, vagyis 4×6 darab és így két tucatsban 24 darab van. Miről jut eszedbe a $4 \times 6 = 24$? A két tucatról. Jelénye: Két ujjat felmutatunk, amia két tucatra emlékeztet.

$5 \times 8 = 40$. Este felé vadludak repültek a falun által. A falu végén 5 vadász lesett már a vadludakra. A ludak 5 sorban repültek és mindegyik sorban 10 lúd volt. A vadászok célba vették a ludakat és minden sorból a két utolsót lelőtték és így 10-et lőttek le; marad tehát 5 sor, mindegyikben 8, tehát $5 \times 8 = 40$. Miről jut eszedbe az $5 \times 8 = 40$? A vadludakról. Jelénye: A jobb kéz 5 kinyújtott ujjal előre hajlítva és a repülést utánozva.

$6 \times 9 = 54$. Egy gyönyörű szép templom előtt 10 sor oszlop tartotta a bámulásra méltó szép csarnokot. Messzeföldről jöttek gyönyörködni szépségében. Minden sorban 6 oszlop volt, tehát összesen: 60 oszlop ragadta bámulatra a szemlélő figyelmét. De egyszer földrengés zavarta meg a vidék lakosságát. Ez a földrengés oly nagy volt, hogy az óriási ráskództatásra nemcsak a templom dült össze, de a csarnok oszlopai is megremegtek és összedültek annyira, hogy csak egyetlen egy szélső sor maradt

épen. Tehát 6 oszlop maradt meg összesen. Ha ezt a 6 oszlopot bevonjuk a 60-ból, úgy meggyőződünk róla, hogy 54 oszlop hevert romokban, mert $9 \times 6 = 54$. Ezt a $9 \times 6 = 54$ -et megfordítva is mondhatjuk így: $6 \times 9 = 54$, ami végeredményében mindegy. Mikor azt mondjuk $6 \times 9 = 54$, ebben a 9-esben benne van mint rész szám az 5 és 4, mert $5 + 4 = 9$. Már erről az 5 és 4-ről is eszedekbe juthat, hogy $6 \times 9 = 54$. Miről jut eszedekbe, hogy $6 \times 9 = 54$? Az oszlopokról. Jelénye: Hat ujjnak a felmutatása.

$4 \times 5 = 20$. Volt egy cigányprimás, kít Berkesnek hívtak. Ez a cigányprimás az atyjától 4 nótát tanult és azokat oly tökéletesen és szépen tudta játszani, hogy őt egy cigány sem bírta utánozni, egyik sem tudta eljátszani úgy, mint ő. Ez a cigányprimás bejárta az egész országot és hegedűjével kereste kenyerét. Egyik városban, mikor egy földbirtokos előtt eljátszotta ezt a négy nótát, minden nótáért 5 koronát kapott vagyis a 4 nótáért 20 koronát, mert $4 \times 5 = 20$. Miről jut eszedekbe, hogy $4 \times 5 = 20$? A nótáról. Jelénye: A kéznek oly mozdulata, mikor az ember a vonót a hegedűn fölülről lefelé húzza.

$3 \times 6 = 18$. Van a városligeti tavon 3 szép hattyú. A hattyúk nagyobbak mint a ludak és erősebb csőrrel is bírnak. A hattyúk bámulatos méltósággal és nyugodtsággal tudnak úszni, alig látni a lábuk mozgását, mikor a vizen tova haladnak. A városligeti tó tele van aranyhalakkal, ők ezeket fogdossák és ez az ő táplálékuk. Egy hattyúnak naponként 6 halaeskára van szüksége és így a 3 hattyú 18 aranyhalat pusztít naponként, mert $3 \times 6 = 18$. Miről jut eszedekbe, hogy $3 \times 6 = 18$? Az aranyhalakról! Jele: Oly mozdulat, mikor a két ujjunkkal valamit az asztalról hirtelen felcsiptünk.

$3 + 9 = 27$. Egy vendéglősnek volt három hordó bora. Ez a vendéglős nagyon jól kezelte a borait, mindig tisztán mérte, soha sem hamisította, azért sokan látogatták őt. Jó modoráért meg épen nagyon szerették. Egy követválasztás alkalmával egy hordó bora, melyben 89 hektoliter bor volt egy nap alatt elfogyott. A második hordó bort a falu bírójának a leánya lakodalman fogyasztották el, melyen majdnem az egész falu résztvett. Ebben a hordóban is 9 hektoliter volt. A harmadik hordó borral, melyben szintén 9 hektoliter bor volt, a lakodalom alkalmával véletlenségből kiütötték a csapot, mert már a korcsmárosnak is jó kedve volt és azon éjjel az összes bora kifolyott, így 3 nap alatt 3 hordó bora, vagyis 27 hektó bora fogyott el, mert $3 + 9 = 27$. Miről jut eszedekbe, hogy $3 + 9 = 27$? A 3 hordó borról. Jelénye: Oly mozdulat, mint mikor az ember az üvegből a pohárba önti a bort.

$2 \times 6 = 12$. Mikor Jézus a pusztában tanított 5 árpa kenyérrel és két hallal 5 ezer embert elégített ki, hogy mindannyian, akik tanítását hallgatták jól laktak belőle annyira, hogy a lakoma után összeszedték a kenyérmorzsákat és még 12 kosárral szedtek össze. Ugyebár mi is összeszedjük a kenyér darabokat, nem tapossuk össze, mert megbecsüljük a jó Isten adományát. Ezt a 12 kosarat 6 ember vitte el, mindenik 2 kosarat vitt magával, vagyis $6 \times 2 = 12$. Ezt megfordítva is mondhatjuk, hogy $2 \times 6 = 12$. Miről jut eszedekbe, hogy $2 \times 6 = 12$? A kenyér morzsáról. Jelénye: Az ember a jobb kezét a bal keze elé teszi és oly mozdulatot tesz a jobb kézzel, mint mikor a kenyeret szoktuk megvágni. (Folytatása következik.)

TÁRCA.

Magvető.

Rám bízta — mondván — az Úr talaját:
«Föld fia, tüntesd el rőt zavarát.
Útravalóul itt van az Eszme.»

És nap-nap után munkálja karom
Mint mondá, úgy legyen, azt akarom.
Eszméje magvait hintém el én...

És lesve-lesem nap virradatán,
Nyílik a, nyílik a rózsá talán.

A lelkem örömteli táncra úgy
Perdül, ha látja: bimbója fakad.
A szerető szív permetegével
Öntözve meddő tán még se' marad?

S nem szomorú itt látni a Véget,
A hűtelenség vádjá nem érhet,
Mert az Eszme, az Eszme az él!

Nem buktam én el a próbakövön...
Ki így élt, halni soha ne féljen,
Csak az Eszme, az Eszme, az éljen!

Kaszap Béla.

Egy falusi tanító naplójából.

Ira: *Vaatherthy Béla.*

I.

Havasok alján.

Egetverő gigászi hegyek tövében, apró házikók, hallgatag utcák, jámbor emberek között, egyike vagyok azoknak az apostoloknak, akik népneveléssel foglalkoznak s nemzetiségi vidéken küzdenek a magyar géniusz diadaláért...

Messzi idegenből, kőóriások, felhőkarcoló épületkolosszusok közül szakadtam ide, az egyszerűség, a béke és a csönd országába.

Amikor megérkeztem, ősz volt, rojtos, homályos őszi reggel. A kis falut fátyolos, fehér köd takarta, a felkelő nap fénye sem látszott miatta. Nyomasztó némaság, borongó hangulat uralta az egész vidéket.

Köröskörül, amerre csak néztem, mindenünnen az ijesztő rémek százezrei kísértettek és én szomorúan, csalódottan, kétségbeesetten ballagtam az ismeretlen birodalom felé, az én falumba...

Amikor megindultam a láthatatlan emberköpű kacsaringós útján, oly különös melankolia rezgett át a lelkemen, olyasféle, melynek csak akkor leszünk rabjai: ha elhagyatva, száműzve, vagy elevenen vagyunk eltemetve...

... Ott, a bűnnek Eldorádójában, a paloták vékony papírfalai között, sokszor gondoltam a falura...

Szerettem benne képzeletben mindent... A naiv embereket, a költői csendet, az idillikus tiszta életet. Szerettem az álmodozó piciny kunyhóit, ártatlan gyermekeit, csörgedező patakjait, suttgó fácskáit...

Rajongtam zúgó erdőiért, haragos fenyveseiért, meséiért, dalaiért és babonáiért...

Imádtam benne azt a leírhatatlan mélaságot, azt a bámulatos nyugalmat, mely oly csodálatosan hat arra, aki először kerül a falu édes magányába, hol balszamos levegő, elbűvölő természet, tündöklő napsugár, csillagos ég fogadja...

És most, bánatosan, ömlésszerűséggel, csigamódra bandukoltam álmaim világába...

Az a sűrű, nehéz köd eltakarta szemeim elől s így nem tehettem összehasonlítást, vajjon olyan-e, mint amilyennek képzeltem és kiszíneztem ott, azokon a gótiyes, zajos folyosókon is!?

S amint eltűnődtem ezen s azon, hogy vajjon holdog és megelégedett leszek-e benne — ép a faluvégi kereszthez értem.

Ennél a kezdetleges, pörkézfarafta fánál idegeimen oly hirtelenül, oly váratlanul futott keresztül valami vigasztaló, csábító és bátorító érzés. Ennek gyermekkoromban voltam részese akkor, midőn hosszú távollét után édes, jóanyám puha ölébe, reszkető karjába borultam... Ó, mily jól esett, hogy oly régi ismerőssel találkoztam. A Názáreti Jézussal!... Szelid, nyájas arcáról mennyei szent megnyugvás tükröződött vissza... és én olvastam néma ajkáról — leborultam előtte s hálát adtam azért a gyors átalakulásért, megigérve, valahány-szor csak tehetem, ide jövök hozzá! Itt mintha otthon volnék... itt, mintha azok között lennék, akik szeretnek s a lelkem felemelkedik abba a ragyogó tündérvilágba, ahol kacagó víganygalkák szállodgálnak, mikor egy-egy újra önmagára ébredt, Krisztushoz visszatért szív halk dobogása muzsikál a Mennybelieknek!...

Megbűvölve, megbabonázva haladtam a szalma-fődeles ereszek alatt. Lelkemben a régi, gyermekkori szoltárok szent érzésével, magasztos hangulatával...

Innen-onnan, kopott ruhás, öreg anyókák bújtak elő, kik lassan, szótlanul tipegtek hónuk alatt ócska imakönyvvel.

Libegő alakjukra bágyadtan mosolygott már az aranyos napsugár s enyhe fénnel játszadozott itt-ott, az utca porában, a galambducos házak sárga falain, ablaküvegein.

Egyik-másik már nyitva is volt s onnan a muskátli virág illata áradt felém. Az udvarokon magas, terebélyes, vén diófák fakuló levelei hullottak észrevétlenül, halk zizzenéssel. A szellő a távoli havasok hideg lehelletével kedveskedett s mire az iskolához érkeztem — a barátságos komondorok harsóna üdvözléséből is kijutott bőven...

A választ elvégeztem gyorsan s noha a legszebb nevekkel tüntettem ki őket, nem voltak hajlandók tudomásul venni mégsem, hogy én az ő gazdáiknak bizalmából jöttem ide.

Minél udvariasabban beszélgettem velük, annál durvábban közeledtek hozzám, de megbocsátom nekik, hisz akkor idegen voltam még...

Végül a nagy zene-bonóra szűrös atyafiak rohantak ki a kórusban üvöltő fenevadak közé s midőn engem megpillantottak, azonnal sejtették, hogy tanítójuk vagyok...

Egy-két csillapító szó hangzott el, azután csend lett és én zavartan, szégyenkezve ott állottam lángoló arccal azok előtt, akiknek gyermekeit nevelnem és oktatnom kell.

Valóságos diadalmenet volt az a néhány lépés az iskolaépületéig, melynek szépsége bámulatba ejtett. Itt, a messze távolban, a dermesztő hideg birodalmában, a havasok között, a kisdedeknek, a pöttöny kis mór koponyáknak szellemi kincstára,

diszes palota!!! Ez meglepett, meghódított, megnyert teljesen...

És ekkor megszólalt az az igéző zene, amit harangszónak mondanak. Siettem oda, ahova hívott, a templomba! A szüette, vén padok lassankint megteltek apró barna fejcskével, akik csodálkozva néztek reám mosolygó szemekkel s amikor az iskola padjai között találkoztunk, a lelkem összeforrott ezzel az ismeretlen országgal, a faluval, mely amily piciny, amily néma, ép oly hatalmas, ép oly beszédes. Valódi birodalom, csak hogy nagyságába, szépségébe bele kell látni, ha ezt megtanultuk, akkor esőndorszag misztikus rejtelmében megtaláljuk azt a boldogító harmóniát, mely után annyi millióan vágyakoznak, epedve sóvárognak akkor, midőn megjön a meseóra...

Mert nincs szebb élet, meghittebb, kedvesebb, mint a falusi... aki csak egynéhány napot is töltött ebben a titkos, ebben a bájos világban és meglátta azokat a gyönyörűségeket, melyekről álmodozott, mielőtt megismerte volna; az, ha hűtlen is lesz hozzá, vissza, visszatér, miként a gyermek szülői körébe s ha csak egy pillanatra is — de eljön ahhoz a jó anyához, melynek falu a neve...

Mikor pedig elhagyja ismét, úgy érzi, hogy bünt követ el a csendes boldogság hazája ellen... mely olyan, mint a csiga-biga, nem mutatkozik mindenki előtt...

A falunak is csak az látja meg igazi, valódi arcát, akiről sejtí, hogy hozzásimul. Szíve-lelke csak az előtt nyílik fel gazdag tartalmával, aki szeretettel, türelemmel fürkészi azt, amit eltakar, amit rejteget. Én már hozzáfogtam a havasok alján s mondhatom, végtelenül boldog vagyok itt, a Reteyzát bercei között, messze, messze, nagyon messze...

SZEMLE.

A debreceni bomba. Egy pokolgép robbant fel hétfőn Debrecenben s dőreje megrázkódtatta az egész magyarságot. *Miklóssy István dr.*, az új hajdudorogi görög katolikus püspök címére Csernovicból csomag érkezett, amelyet *Jaczkovich Mihály* vikárius, egyházmegyei főtanfelügyelő és *Szlepkovszky János dr.* püspöki titkár bontottak fel. A helyiségben többen jelen voltak, köztük *Csath János dr.* püspöki ügyész is. Bontás közben a csomagban levő láda felrobbant és a robbanás darabokra tépte *Jaczkovich Mihályt*, megölte *Szlepkovszkyt* és *Csath ügyészt*. Ezenkívül többen megsebesültek. A nyomozás során bebizonyosodott, hogy a magyar püspök elleni tervszerű merényletről van szó.

A pokolgép áldozatai a hit és a magyarság vértanúi, akikről kegyelettel fog minden magyar szív mindenkor megemlékezni. Fejüket a hit és a nemzeti eszme koronája díszíti, amelynek fénye a későbbi évszázadok folyamán is tündökölni fog. Amikor még mindig néma megdöbbenéssel állunk a pokoli merénylet hatása alatt, fájdalmas szívvel és aggódó szomorúsággal állapítjuk meg, hogy az utóbbi idők jelenségei az ősi magyar nemzeti kultúra letörésének szándékát mutatják. Nem a mi feladatunk, hogy a közélet eseményei s a merénylet közt okozati összefüggést állapítsunk meg. Talán nem is lehet ilyesmire következtetni. Azt azonban bátran kimondhatjuk, hogy saját önállóságunk védelmezése — a magyar püspökség felállítása — a legelkeseredettebb gyűlöletet és a semmitől vissza nem riadó gonoszsa-

got ébresztette fel azon sokak szívében, akik a magyar földet tapossák, köztünk élnek, ugyanazon jogokat és kötelességeket gyakorolhatják s a mi engedékenységünkkel mégis játszadoznak. A gyűlölet elfojtására és a magyar faj elleni nemzetiségi küzdelem gyöngítésére mindnyájunk lelkében a magyar kultúra terjesztésének és művelésének szeretetét és energiáját ébresszük fel, hogy nemzetünk hagyományos multjához hiven dominálhassunk saját országunkban.

Mühlhausen. A színes események forgatagában szinte már el is felejtettük Wagnert, Mühlhausen szomorú hősét. Igaz, hogy azóta sok minden lekötötte érdeklődésünket, hisz az élet olyan bőkezű meglepetések adásában. A szerencsétlen tanító áldozatainak sírhalmán már rég elhervadtak a kegyelet virágai, elült a tette nyomában fakadt borzalom, a világ már el is feledte ezt a jelentéktelen eseményt, hisz a borzalmak látásának vágya mindenfelé kielégülést nyer. Csak a szerencsétlen Wagner s az áldozatok vérei érezték a bűn súlyát. A minap ismét felbukkant a tanító, természetesen a lapok törvénytörési rovatában, mert bűnpörét a napokban tárgyalták. A tárgyalás rövid volt; *Justitia* isten-asszony szíve megkönyörült a bűnösön, a huza-vona egy-kettőre véget ért. Az igazságszolgáltatásnak nem volt sok teendője, pusztán kimondták, hogy Wagner tettét elborult elmével követte el s ezért útja a verpad helyett az élő halottak síralomházába vezetett. Vajjon felvillan-e örök éjszakáján csak egyetlenegyszer is egy fény sugar?

Nemzetközi iskolakiállítás. Lyon városa elhatározta, hogy folyó évi május 1-től november 1-éig nemzetközi iskolakiállítást rendez. A kiállítást a városok nemzetközi kiállításának keretében tartják meg, mert így a látogatottságot jobban biztosíthatják. Be fogják majd mutatni a modern iskola általános fejlődését, a különböző pedagógiai szemlélet-teszközöket, az iskolai higiénia keretébe vágó dolgokat, tankönyveket stb. A kiállítás elnöke Chabot egyetemi tanár.

A holland katolikus iskolák. Egy most megjelent statisztika a hollandiai katolikus iskolák számát ismerteti. Eszerint Hollandiában összesen 967 katolikus iskola van 5675 főnyi tanszeméllyel. 1913 január elsején a tanulók száma 74.647 fiú és 120.418 leány.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Rendszabályok a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. kisdudóvók, népiskolák és gazdasági ismétlőiskolák közigazgatásához. Ára füzve 4, vászonkötésben 5 korona. *Betűrendes tárgymutató a rendszabályokhoz.* Feltétlenül szükséges. Ára 50 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál.

Utmutató a községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. Összeállították: *Ember Károly* és *Wohlmuth Ernő*. Ára: 2 korona. Az új fizetési törvény intézkedéseinek alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfelelő magyarázata nélkül, igen nehezen végezhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyerne az eljárásaikhoz e füzetből. Félszáznál több példa ismerteti a törvény

alkalmazásának helyes módját. Tanítóknak, tanítónőknek, iskolaigazgatóknak, iskolaszékeknek, iskolai hatóságoknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.

HIREK.

Pályázat az üdülőházi Pensio vezetésére. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács lellei üdülőházában az állandó bizottság «Pensiot» rendez be. Ezen Pensio vezetésére pályázatot hirdet. A Pensiot vezető urinő a házban kap lakást és a Pensiohoz szükséges étkező helyiséget, konyhát stb. Az Üdülőház lakói számára a vezetőség állapítja meg az árakat, azonban a nyaralótelep más vendégeit is elláthatja az Üdülőház Pensiója, az árakat ezek számára a Pensio vezetője szabadon állapíthatja meg. Az óvadék összegének megjelölésével az ajánlatok március 20-ig az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács központi irodájába (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) küldendők. Tanítók özvegyei előnyben részesülnek.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. J. 1. Helyesen cselekszik. 2. A felvétel iránt május 31-ig folyamodik. 3. Bejuthat teljesen ingyenes helyre: lakás és teljes ellátásra. 4. Részletesebb tájékoztatást kérjen «Az áll. polgári tanítóképző igazgatóságától» Budapest, I., Győri-ut. 5. Kísérje figyelemmel a Paduai szent Antal káp. egyesület szabad-asztalkedvezmény pályázatát. Ezidőszert 45 főiskolai hallgató élvezzi a jótéményt. Kiválóan szorgalmas fia is megkaphatja a kedvezményt és mint rendes hallgató bejárhat az előadásokra — L. Sz. A 110 kor. évi bérnek 1/4 évi részletét az utódnak visszatéríteni köteles. Ez a törvényes és sza-

bályos elintézés, mert tényleg nem 16 kor. hanem 110 kor. bért fizettek — S. F. Forduljon az «Iparművészeti iskola» igazgatóságához. Budapest, VIII. Üllői-ut — **Háromhat.** Részletes ismertetést adunk a kívánt szabályzatról. — H. D. Megsürgesttem — G. F. J. 1. A helyettesítés rendjét a Rendtartási szabályzat megállapítja. 2. Igen, megilleti. — N. J. A 1868. évi 38. t.-c. 45 §-a világosan intézkedik. A rendeletek is előírják, hogy a nem kath. szülő, ha gyermeke a kath. iskolát látogatja, ugyanolyan iskolai adót és terheket visel, mint a hitközség tagjai. A tandíjváltásról szóló törvény értelmében a beirattási díjon kívül a szülőktől iskolába járó gyermekeik után — a hitközség adót iskolai adót, párbert stb. kivéve — egyéb díj ki nem vehető. Az iskolafűtésre szedett 2 koronát, ha azt a tandíjváltás megállapításakor a dologi szükségletek fedezésére be nem számították, hitközségi iskolai adó címén vessék ki aránylagos %-ban. — K. J. Az 1913. évi XVI. t.-c. 3. §-nak utolsó bekezdése azt mondja, hogy jelen törvény intézkedése az 1907. évi 27. t.-c. által megállapított *alapfizetés és korpótlék* helyébe lép, tehát a kertilleményről nem intézkedik. — M. J. Megsürgestjük. — K. A. Igen, figyelembe veszik a rendszeresített állásban töltött szolgálati időt. — Ch. G. Tájékozódunk a gyakorlaba vett módoszatok felől. A leghelyesebb eljárást megüzenjük. — M. A Rendtartási szabályzat előírja a beirattások körül követendő eljárást. Évközben, csak megfelelő elbocsátó levél alapján veheti fel a más iskolába, de megfelelő osztályban járt tanítót az igazgató vagy igazgató-tanító. 2. A tanulóktól a beirattási díjon kívül egyéb nem követelhető. A nem kath. szülő az iskolába járó gyermeke után csak a hozzájárulással róható meg, amely terhet a hitközség tagjai egyetemesen fizetnek, ennél többet még a más községből beírt gyermekek után sem fizethetnek a szülők. Ezt a törvény tiltja. Igen helyesen méltóztatik az ügy rendezését megállapítani, de ha eredményre nem vezetne, akkor csak a fegyelmi eljárás segíthet a bajokon. — **Érdeklődő.** Csak a hitközségi iskolai adó viszonyait ismerem. A kért ügyben kérem a tanácsot az illetékes egyházmegyei hatóságtól.

Iskolai ünnepélyek.

Szerkesztette:
GYÓRFFYJ.
igazg. - tanító.

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent ezen gyűjteményes munka részletes programot ad a népiskolákban köteles és szokásos mindennemű iskolai ünnepségre. A 330 lapra terjedő munka

ára kötve 2 korona

Külön füzetekben is megjelentek az egyes ünnepélyekre egybegyűjtött alkalmi költemények és beszédek. Mint időszerűt ajánljuk a tisztelt tanító urak és iskolafenntartók szives figyelmébe a következőket:

1. A szabadság emlékűnepe (márc. 15.)

II. füzet; ára 20 fillér.

2. Az 1848-iki törv. emlékezete (ápr. 11.)

III. füzet; ára 20 fillér.

3. Vallásos ünnepek (husvéti versek.)

VII. füzet; ára 24 fillér.

Tömeges rendeléseknél árkedvezményt nyújt a kiadó Szent-István-Társulat ♦♦♦♦

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.)

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-**lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csak
azon pályázatok közöltnének, melyek-
nek díja **előre** lefizetett.

**A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

A bajcsanakasdi primási uradalmi tanítói állásra pályázat hirdetnek. Evi fizetés az 1913. évi XVI. t.-c. rendelkezése szerint 1200 koronával kezdődik s a szolgálati évekkal automatikusan emelkedik. A tanító megkapja az ottani tanítói lakást és kertet, 2 anyasertésre és ennek 5 darabig való szaporulatára a többi uradalmi alkalmazottak sertéseivel együtt való legeltetést és naponként 2 liter tejet. Nyári szünet alatt az uradalom gazdaságaiban való alkalmaztatásnál külön díjazásban részesül. Pályázat határideje 1914. márc. 10. Pályázók kérvényeiket a hercegprimási jószágigazgatósághoz címezve a bajcsi plébániahivatalhoz adják be. Az állás még márc. folyamán betöltendő. *Hercegprimási jószágigazgatóság.* 342 1—1

Nyitrapásztói róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetnek. Törvényszerű lakás. Hitközségtől 256 kor., többi államsegély. Szabad feirtásból 1/4 rész hazahordva. Ebből az iskola is fűtendő. 500 kor. mellékes. Határidő és választás márc. 12. Posta, Al-óvásárd. Vasut. Galgóc. Tót nyelv szükséges. *Iskolaszék.* 343 1—1

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszterium kegyurasága alá tartozó **magaslaki** (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra márc. 2-ig pályázat hirdetnek. Javadalmazás: törvényes fizetés kegyúr község s egyháztól, mely áll készpénz, földjövdelemből s a lelkészszel közös erdőből a község által termelendő s iskola udvarára fuvarozandó 48 m³ fából (ebből 8 m³ tanterem fűtésére fordít az iskolaszék) természetbeni két szobás lakás, a legszükségesebb melléképületekkel. Köteleességek a választási jegyzőkönyvben fognak megállapítani, itt csak azt jegyzi meg az iskolaszék, hogy a kántori teendőket az anyaegyházban szokásos stólaris jövedelem mellett köteles a lelkész felhívására a leányegyházakban is végezni. Férfitanítók kellően felszerelt s a miniszteriumra címzett kérvényeiket az iskolaszékre u. p. Hegybánya küldjék. 346 1—1

A **nagyudvari** róm. kath. leányegyház iskolaszéke a lemondás folytán megüresedett osztatlan és vegyes I—VI. oszt. tanítói állásra március 14-ére pályázatot hirdet. Javadalmazása: Két padlózott szoba, konyha, 2 kamrából álló lakás kerttel. 10 m³ fa 39 kor. értékben. 639 kor., a hitközségtől havi előleges részletben, a többi államsegélyből biztosítva. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázhatnak nő- és férfitanítók. Az orgonálni tudás előnyös. Tótnyelv ismerete szükséges. Köteleessége a tanköteleéseket minden tantárgyra oktatni és ismétlő iskolát is tanítani. Cím *Sélyey János* plébános, Nyitraörmény u. p. Nagytapolcsány. 357 1—1

A **kisgyarmati** (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra ideiglenes alkalmazással helyettes tanítót keresek. Fizetés az 1913. évi XVI. t.-c. 18. §-a szerint. Kérvények *Stampay Ferenc* esperes-plébános címére küldendők. 358 1—1

Egri érseki megye.

Mezőkövesdre (Borsod m.) kath. kántorsegéd keres-
tetik. Fizetés: 1400 kor., szoba harmoniummal. Jó hangú

és teljes gyakorlattal bíró pályázók személyesen vagy írásbelileg jelentkezzenek alulírott nál. Állandó ember fizetésjavításra számíthat. *Gaal István* főkántor. 345 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Korpona sz. kir. rendt. város mint kegyur képviselőjében a korponai róm. kath. egyháznál megüresedett önálló kántori állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom a pályázni kívánókat, hogy születési, erkölcsi és működési bizonyítvánnyal valamint kántori oklevéllel felszerelt kérvényeiket hozzám a folyó évi márc. hó 10-ik napjáig terjesszek be. Kiemelendőnek találok, hogy pályázók a gregorián egyházi zenében való elméleti és gyakorlati jártasságot s a tót nyelv ismeretét is igazolni kötelesek. A megválasztandó kántor kötelessége a róm. kath. egyházi összes szertartásoknál a kántori funkciókat végezni s ezenfelül az egyházi énekkart oktatni és vezetni. Javadalom: a szabályszerű stólán kívül évenként 168 kor. az az egyszázhatvanhatsz korona fizetés természetbeni lakás, 60 (hatvan) ürköbméter tűzi hasábfá házhoz szállítva, 6 (hat) hektoliter buza, 32 (harmintkettő) hektoliter feles gabona, 18 (tizennyolc) mm. széna és 10 (tíz) mm. szalma mely természetbeni járandóságok mindenkor piaci ellenértéke Korpona sz. kir. rendt. város házi pénztára által fizettetik ki. Végül megjegyzem, hogy pályázókat a próba megtartásának időpontjáról külön értesíteni fogom. Korpona sz. kir. rendt. város tanácsának 1914-évi február hó 12-én tartott üléséből. A polgármester. 318 2—2

Győri püspök megye.

A **szarvkői** (Sopron m.) iskolaszék helyettes tanítói állásra márc. 4-ig pályázatot hirdet. Fizetése törvény értelmében; butorozott szoba téli fűtéssel. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 323 2—2

Vértessomló község németül is tudó helyettes kántortanítót keres a kántortanító szabadságidejére. Fizetése a községtől 500 kor., kántornál élelmezés. Jelentkezés *Nácz József* plébános címére küldendő. Állás azonnal elfoglalandó. 353 1—1

Dunacsuni róm. kath. kántortanítói állásra, mely a «Népnevelő» 1913. dec. 14. és 1914. jan. 4. számában hirdetett, pályázni lehet március 10-ig. Az állás 15-én elfoglalandó. Esetleg elfogadtatik szünetig helyettes, vagy tanítónő is, mely esetben a fizetés megegyezés szerint. *Iskolaszék.* 361 1—1

A **mosontétényi** róm. kath. népiskolához *junius végig* sürgősen helyettes tanító kerestetik. Fizetése havi 80 kor. és butorozott szoba. Tanítónők is pályázhatnak. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők. 356 1—1

Kalocsai érseki megye.

Dávodi (Bács vm.) róm. kath. iskolaszék egy tanítói állásra, pályázatot hirdet. Fizetése leend a község pénztárából előleges évnegyedes részletekben 800 korona. Fizetékiegészítés 200 kor., s esetleges korpótlék állam-

segéllyel fedeztetnek. Továbbá két szobából álló tisztességes lakás, egy házhoz tartozó kert haszonélvezete adóteherrel. Köteles az iskolaszék által kijelölendő osztályt tanítani. A megválasztott köteles a bajavidéki róm. kath. tanítóegyesületbe belépni. Előnyben részesül nős tanító, aki hadkötelezettségének eleget tett. Pályázók kérvényeiket a dávodi iskolaszékre címezve *márc. hó 12-ig* nt. *Bászler István* ker. esp. úrhoz Garára (Bács vm.) küldjék. 350 1—1

Kassai egyházmegye.

Sáros m. *Hervartó* róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. 339 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Dombelve (Trencsén m.) **rulcövölgyi** róm. kath. iskolához okl. tanítónő kerestetik. Fizetése 1200 kor. és természetbeni lakás. Tót nyelv bírása szükséges. Határidő *márc. 19.* Állás 25-ikén elfoglalandó. *Iskolaszék.* 344 1—2

Mocsonoki (Nyitra m.) róm. kath. elemi fiúiskola IV. tanítói állomásra *márc. 12-ig* pályázat hirdettetik. Javadalma államsegéllyel 1200 kor., kertilletmény, nőlen tanító számára egyszobából álló lakás és lakaspótlék, Ha a kántoriakban kisegíteni képes, melléjövedelemre is számíthat. Tót nyelv ismerete szükséges. Okmányokkal felszerelt kérvények *márc. hó 12-ig* *Ludvig Gyula* esp. plébános nevére küldendők Mocsonokra. 347 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **mucsi-i** róm. kath. iskolához jún. végéig sürgősen helyettes okl. vagy képezdét végzett férfi vagy nőtanítót keresek, ki a harmadik osztályban 53 növendéket tanítana. Tannyelv magyar. Fizetése havi 80 kor. lakás és fűtés. *Major Károly*, plébános. 324 2—2

Gyalajra (Tolna m.) helyettes tanító keveset havi 66-66 kor. fizetéssel, egy butorozott szobával. Utiköltés megtérítetik. Nők is pályázhatnak. *Iskolaszék.* 352 1—1

A naki plébániához tartozó **Várong** fiókhitközségben (Tolna m) megüresedett kántortanítói állásra *márc. 10* határidővel pályázat hirdettetik. Javadalma. háromszobás lakás melléképületekkel 810 □öl házikerttel. Átlag 100 házaspár után 25 mérő buza 25 mérő rozs értéke 380 kor. lélekpenz 25 kor., borpénz 23 04 kor. 5 öl tűzifa (melyből 1 öl állandó grationale) 160 kor. Temetőfi használata 65 kor. 7 kat. hold 367 □öl szántó föld 267 kor., egyéb készpénzjárandóságok 294-80 korona, összesen 1214 84 kor. Azonkívül 100 kor. államsegély kiltásba helyezve. Személyes megjelenés a választás napján, *márc. 12-én* kivánatos, utiköltés azonban nem térítetik meg. Kérvények a naki plébániahivatalhoz küldendők. 359 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **pogonyi** (Nógrád vm) róm. kath. kántortanítói állomásra *márc. 12-ig*, mely napon d. e. 9 órakor a választás is megejtetik, pályázat hirdetik. Javadalma páronként 1 véka rozs, 60 fillér. Földbérlet (1919-ig hatóságilag bérbe) 260 kor., 40 m³ tűzifa. Stóla 5 kor. Törvényszerinti lakás kerttel. Eddigi államsegély 1200 koronáig 910 kor. volt. Kötelessége díjlevél szerint. Személyes megjelenés, díjazás nélkül, szükséges. Katonai kötelezettségüknek eleget tettek előnyben. Az államsegély a folyósításig nem előlegeztetik. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények Plébánia Zabar (Gömör vm.) vasút Áinácskó. 355 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Az **etyeki** (Fejér vm. róm. kath. kántortanítói állásra *márc. negyedik* határnapal pályázat hirdettetik. Java-

dalom: 3 szoba, konyha, éléskamra, pince, padlás, istálló padlással, közös mosókonyha, 200 kor., 14.504 kat. hold szántó föld 3514 kat. hold rét és 126 □öl kert. Az adót kántortanító fizeti, jelenleg 660 kor-ért bérbeadva. A földek munkaváltsága 140 kor. 10 hekto 08 liter tiszta búza 161-28 kor. 14¹/₃ méter kemény hasábfához szálítva 141 kor. Tisztan tanítói. Ismétlő oktatásért 40 kor. tisztán kántori. Minden házaspártól 42 fill. 252 kor. Alapított sz. misék után a templom pénztárából 61-20 kor., községi alapított misék 13 kor. Stóla kb. 300 kor., ostyasütésre 63 liter tiszta búza. Köteles egy osztály és ismétlősöket oktatni, az összes kántori teendőket végezni, zenés misét betanítani. Kötelességei díjlevélben körülírva lesznek. Német nyelv szükséges. Választás *márc. 5-én* reggel 9 órakor tartatik. Állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok *Magdics István* espereshez Etyek küldendők. 320 2—2

A **százhalombattai** róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra *márc. 8-ig* pályázatot hirdet. Javadalmazása az 1913. XVI. t.-c.-ben előirt fizetés, melyet a hitközség az állami tanítók részére 1913. évi XVI. t.-c.-ben meghatározott fizetés arányában kiegészít. Kötelességei díjlevélben. Választás *márc. 9-én*. Felszerelt kérvények plébániahivatalhoz Erd (Fejér m.) küldendők. 335 1—1

Bevár (pusztai) róm. kath. osztatlan népiskola tanítói állásra *márc. 8-ig* pályázat hirdettetik. Javadalma: természetbeni lakás kerttel. Készpénz 320 kor., vizsgadíj 31-50 kor. Tandíjpotlék 200 kor., 6 q buza 90 korona értékben, 8 q rozs 96 kor., 4 q árpa 44 kor., 4 sertéslegeltetés 16 kor., 1200 öl tengeriföld 30 kor., 1 tehéntartás 100 kor. Tüzelő 150 kor. értékben. Ezekhez járul 1913. XVI. t. c. szerinti kiegészítés. Kötelessége a mindennapi és ismétlő iskolások tanítása. Pályázatok *mélt. gróf Wimpffen Siegfried* úrhoz címezve *Ásványi Béla* lelkészhez küldendők (Göböljárás u. p. Ercsi Fejér m.) 360 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **szepestótfalvi** róm. kath. kántortanítói állásra *márc. 8-ára* pályázat hirdettetik. Fizetés: törvényszerű. lakás: természetben, díjlevél szerinti kötelezettség. A pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket a fenti határnapig az iskolaszék címére Szepesótfalura küldjék be. Tót nyelv ismerete megkívánatik. *Iskolaszék.* 336 1—1

Kriva községben (Árva m. vasút mentén) megüresedett kántortanítói állásra *márc. 12-ére* pályázat hirdetik. Törvényes fizetés. Tót nyelv tudása szükséges. *Plébániahivatal.* 340 1—1

A Népnevelőnek folyó évi 6-ik számában közzétett pályázat a **szepesmátyásfalvai** másodtanítói állásra *márc. 8-áig* meghosszabbították. Iskolaszéki elnök. 351 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **kukméri** róm. kath. kántortanítói állásra *március 31-ig* pályázat hirdettetik. Fizetés: 664 kor. a hitközségtől, többi államsegély. Nők csak kántori képesítéssel pályázhatnak. *Iskolaszék.* 337 1—1

A lemondás folytán megüresedett **alsóbagodi** (Zala megye) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: hitközségtől készpénzben 376 kor. 14 köbméter tűzifa, stólaris jövedelem díjlevél szerint 22 kor., 8 kat. hold szántó föld 150 kor., 1583 □öl rét 80 kor. értékben, a többi pénzbeli fizetés államsegélyből, 2 szobás lakás, konyha, pince, pajta, istálló, sertésöl, veteményes és gyümölcsöskert. Kötelessége díjlevél szerint. Pályázati határidő *márc. 8.* Kántorpréba és választás aznapon d. u. 1/3 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Posta és vasuti állomás helyben. 341 1—1

Az **alsósági** róm. kath. iskolánál a II-ik tanítói állás betöltendő. Fizetése a hitközségtől 500 kor. a többi államsegély, egy butorozott szoba és kertilletmény. Ismétlő-

iskolában rendszeresen kántorságban szükség esetén segédkeznek. Választás márc. 8-án. Iskolaszék. 349 1—1

Váci egyházmegye.

Jóhangú kath. segédkántort keresek betegeskedésem miatt azonnali belépésre. Fizetése havi ötven korona, gyertyajóvedelem és ellátás, mosás ágyneműn kívül. *Ulrich Antal*, Kiskunfélegyházán. 327 2—2

Jóhangú róm. kath. segédkántort keresek. Fizetése az önállóan fungálóknak évi 400 kor. és ellátás. Kezdők is pályázhatnak. *Khurer József* Szentés. 354 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A Népevelő 8-ik számában közölt lajoskomáromi kántortanítói állásra a választás márc. 5 én lesz. 348 1—1

A csákányi róm. kath. iskolaszék oszt. tanítói állásra pályázator hirdet. Fizetése a hitközségtől 100 kor., 20 kor. kertületmény, 80 kor. lakbérpótlék, egy butorozott szoba takarítással, az államtól az 1913. évi XVI t.-c. szerint megfelelő fizetékiegészítés. Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók, s mivel a díjlevél a kántortanító indokolt elfoglaltsága esetén minden külön díjazás nélkül a kántori teendők végzését is előírja, a kántoriakban való jártasság és személyes megjelenés előnyben részesül, de az utiköltség nem térítetik meg. Egyéb kötelességei díjlevél szerint. A megválasztott állását a megerősítés után azonnal elfoglalni tartozik. Szabályszerűen felszerelt kérvények a választás napjáig márc. 12. az iskolaszék elnökének (Csákány, Somogy m., u. p. Nemesvid) küldendők. 362 1—1

I. polg. végzendő leányom mellé tanítónőt keresek azonnali belépésre. Zongorázás megkívánatik. *Linter Gyula* Zala-Ukk. 363 1—1

Tanítók szives figyelmébe ajánljuk Szánkási János nyug. áll. isk. igazgatót, ki a kartársaknak ügyes-bajos dolgait szivesen elvégzi és 3 nap alatt értesítést küld. Lakása: Budapest, VIII., Rákóczi-út 71., I. em. 4. Válaszra bélyeg csatolandó. 285—3

MÁRCIUS 15.

1896—3

megünneplésére alkalmas iskolai és ifjúsági egyfelvonásos, igen könnyen s hatásosan előadható színdarabok. — 1. Március 15. 2. A szabadság ünnepe. 3. A öreg honvéd. 4. A hazatérő. 5. A honvéd. 6. Talpra magyar. Három füzet 2 K. Hat füzet 4 K. postai szállítással. (Utánvételek küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, I. kerület, Fehérvári-u. 35. III. 4.

RUDNYÁNSZKY GYULA:

„MÁRIA DALAI“

művészi összehangosítású orgona-kísérettel, elő- és utójátékokkal, külön-külön füzetekben kaphatók: 307—3

Kontor Elek sz.-főv. tanárnál
BUDAPEST, II., ALBRECHT-ÚT 7. SZ. a.

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) köve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kotta egyszer ingyen, köve 30 fill. bőr v. bársony netto 3 K., bőr 4 K. KÖPÖLKUTON, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle KÖSZÖNTŐKÖNYVECSKE nem nálam kapható, hanem öcsémnél NÓGRÁDKISTERENYÉN. 12 db franko 2 K-ért 1352—3

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyzve, jóváhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I—II. füzet ára 80—80 fillér.
A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyzve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyházmegyei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és diszes vászonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a **Szent-István-Társulatnál** (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

A jó anya, aki szereti gyermekeit, jó tejet ad nekik Kathreiner-féle Kneipp malátakávéval.

A Kathreiner a híres Kathreiner-féle eljárás útján elsőrendű malátából készült s 23 év óta orvosiag elismert erősítő ital.

Bevásárlás alkalmával mindig csak a valódi Kathreiner-t kérjük, mely a Kneipp plébános arcképével ellátott zárt csomagokban kapható.

Népiskolai címtáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ólmozott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv. társaság.

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278